

Unija islamskih organizacija u Evropi

Evropska islamska povelja

Zašto Evropska islamska povelja ?

Ozbiljan promatrač stanja muslimana na globalnom evropskom području sigurno će uočiti značajnu količinu zajedničkih odrednica koje islamsko prisustvo, na tom području, čine posebnim. To promatranje zahtijeva određivanje cjelovite skupine polazišta koja će pomoći prosvjeticavanju muslimana u onome što se od njih traži kao od dijela evropskih društava kojima, bez obzira na njihove specifičnosti, pripadaju. Sa druge strane, ta polazišta će evropskim društvima podariti ključevu pozitivne saradnje sa islamskim korpusom koji je dio tih društava.

Najvažniji razlozi koji pozivaju općem sagledavanju islamskog evropskog stanja se ogledaju u sljedećem :

- Stabilnost islamskog postojanja u brojnim evropskim zemljama i početak procesa tranzicije iz privremenog prisustva nastalog kao posljedica strane migracije u kontinuirano postojanje čiji su predstavnici nove generacije na kojima se ne vidi nacionalna pripadnost osim zemljama u čijem kulturnom i društvenom okruženju su ponikli, obrazovali se i stasali.
- Različiti evropski krajevi su počeli osjećati nužnost saradnje sa evropskim islamskim postojanjem kroz jasnu politiku koja garantuje pravo muslimanima kao vjerskoj skupini, olakšavajući im time proces pozitivne integracije u društvo. Bez obzira na razlicitost evropskih stajališta po ovom pitanju, sigurno je kako opća kretanja naglašavaju koliko je važno studiozno i sa mnogo pažnje se posvetiti ovom problemu.
- Izgradnja Evropske zajednice kroz Ujedinjenu Evropu čije su konture iz dana u dan jasnije, dozvolice mogućnosti međusobne saradnje i razmjene različitih društvenih zajednica i skupina u njima. Sve to iziskuje jasno definiranje ključnih odrednica programa saradnje sa islamskim postojanjem u Evropi, kao što je to uostalom slučaj u raznim drugim oblastima. Evropska integracija će pomoći obogaćivanju raznih evropskih krajeva korisnim iskustvima na polju saradnje sa muslimanima.
- Prisustvo islama u svijetu, kao jedne od najvećih religija, koja posjeduje važan kulturni i ljudski potencijal nameće nužnost zbližavanja islama i zapada općenito a islama i Evrope posebno. To podrazumjeva ustrajnost u sticanju plodne saradnje sa islamskim postojanjem u Evropi koja će dati velike rezultate i napredak na polju svjetske saradnje, pravde i mira.
- Svi ovi aspekti su naveli Uniju islamskih organizacija u Evropi (**Ittihad el munazzamat el islamijje**), kao jednu od najznačajnijih islamskih institucija u Evropi da sacini Evropsku islamsku povelju nadajući se kako će ta Povelja biti opća platforma kojom će istovremeno biti obuhvaćeni interesi i islamskog postojanja i evropskih društava.

Šta je svrha Evropske islamske povelje ?

Povelja koju predlažemo je skup općih načela proizašlih iz islamskog svjetonazora. Njome se istovremeno obraćamo muslimanima, pojedincima i vjerskoj skupini, kao i evropskim društvima a posebno onima među njima koji donose odluke poput mislilaca, političara, novinara i svih kojima su opća društvena pitanja bitna.

Ukratko, svrha ove Povelje je u sljedećem :

- Rezimirati principe koji određuju islamsko postojanje zasnovano na mjerodavnim izvorima islama. Ti principi mogu biti svojevrsni mirni putokazi koji će evropskom muslimanu osvijetliti put spoznaje njegovog islamskog identiteta kroz razumjevanje pravila lijepog ophođenja, nastalih na korisnom patriotizmu, prema društvenom okruženju.
- Omogućiti našim evropskim državljanima nemuslimanima da razumiju svoje sugradane muslimane i njihove veze sa njihovom vjerom kao i njihove napore na svim razinama društvenog života, narocito u vremenu raširenosti određenih shvatanja o islamu i islamskom prisustvu u Evropi.
- Ucestvovati u formiranju platforme misli i duha koja bi poboljšala islamsko postojanje u Evropi i utjecala na formiranje odgovarajućih pretpostavki za bolje sutra naših evropskih društava. Platforme koja će biti u stanju iskoristiti sve svoje žive potencijale i doći u poziciju isijavanja korisnih civilizacijskih zraka.

Elementi Evropske islamske povelje

Da bi se ostvarila svrha na koju smo ranije ukazali potrebno je imati sljedeće elemente :

- posebnost islamskog shvatanja predstavljena kao šerijatska polazišta muslimana Evrope koja su odraz intelektualnog sklopa iz kojeg proizilaze njihovi pogledi i postupci.
- neki temeljni principi saradnje u određenim islamskim krugovima radi međumuslimanske solidarnosti unutar raznolike stvarnosti.
- najvažniji principi lojalnosti koji preciziraju pravac pozitivnog doprinosa muslimana unutar društva.
- Izraz islamskog učešća muslimana u evropskim tokovima i doprinos civilizacijskim dostignućima.

O posebnosti islamskog razumjevanja

1. Islamsko razumjevanje koje mi baštini se u svom općem značenju oslanja na tri međusobno uskladena i simetrična temelja. Ta tri temelja se ogledaju u sljedećem :

PRVO: Temeljenje islamskog razumjevanja na čvrstoj osnovi originalnosti izvora islama : Kur'ana Mudroga i Sunneta Poslanikova, temeljenje koje garantuje legitimitet vjerskoj pripadnosti.

DRUGO: Njegovanje duha vremena i onoga što u sebi nosi od raznih elemenata koji utiču na cjelokupni ljudski život, nastalih kao posljedica razvoja znanosti, napretka nauke i tehnologije te svojevrsne informacijske revolucije.

TREĆE : Uvažavanje evropske stvarnosti i posebnosti u odnosu na Objavu islama.

2. Islamsko razumjevanje kao odraz duha islama je shvatanje koje počiva na nacelu srednjeg puta, u sebi sublimira brojne aspekte dobra i dobroćinstva iako se oni ponekad čine oprečnim. Srednjeg puta, dalekog od manjkavosti ili pregonjenja, onoga što pomiruje Alahovu uputu sa svjetlom razuma, kod čovjeka čuva ravnotežu materijalnih potreba sa potrebom duše i život

doživljava kao ravnomjernu raspodjelu dunjalucke dobiti pri tome ne zaboravljajući buduci svijet.

3. Islamska nacela, vrijednosti i propisi su uređeni kroz tri područja : Islamsko vjerovanje (aqida) sa svojih šest temelja – vjerovanje u Alaha, Njegove meleke, Njegove objave, Njegove poslanike, sudnji dan i određenje, - Allahov zakon (šeriat) sa sveobuhvatnim propisima raznih oblika ljudskog življenja, i islamsko ponašanje (ahlak) koje daje smjernice hodu ka dobru.Ova tri područja u sebi objedinjuju opći program koji ima za cilj, bilo da se radi o pojedincu ili o zajednici, pribaviti korisno a zaštititi od štetnog.
4. Jedna od najznacajnijih odlika islama u njegovom općem programu, koju nalazimo u njegovim izvorima i propisima, jeste i podrška vrijednosti opće ljudske humanosti. Svojom pravednošću zakonodavnog sistema, uvažavanjem razlicitosti i nesuglasica među ljudima pa i pozitivne šarolikosti među samim muslimanima, islam se svojim principima svrstava u krug svjetskih normi obracajući se cijelom covjecanstvu.
5. Covjek u islamskom razumjevanju je pocašćeno bice koje je Allah dž.š. obdario razumom, uzdigao nad ostalim stvorenjima i ucinio Svojim namjesnikom na zemlji.Ova pocast ljudima koja obuhvata sve potomke Ademove, muškarce i žene, treba biti prisutna kao vrijednost koju njegujemo u svim segmentima života prilikom postavljanja sistema, planiranja i politike.
6. Islam koji pocasti i uzdiže covjeka želi ga zaštititi od svega onoga što ga ruši sa tog casnog položaja. Otuda sve ono što sknavi intelektualni potencijal covjeka ili slabi njegovo zdravlje, umanjuje njegove pocasti ili iskorištava njegovu slabost kako bi ispoljilo svoje neprijateljstvo ili ga uznemirilo, je islamom zabranjeno.
7. Islam je najviše pažnje posvetio njegovanju i brizi društvenih normi. Cak je i preduvjet duhovnog uzdizanja sa kojim se insan približava Alahu dž.š. da bude dobrocinitelj drugom. Vrijednosti potpomaganja, brige i bratstva moraju biti – u poimanju islama – ključne ljudske vrijednosti.Te vrijednosti se ocituju u pravima roditelja, rodbine, komšija, kao i obavezama prema siromašnom, bolesnom, starom, prema svim ljudima bez obzira na ubjedenje i porjeklo.
8. Islam poziva potpunoj jednakosti muškarca i žene i vidi uskladen ljudski život kroz princip dopunjavanja i jednakosti muškarca i žene uz uzajamno poštivanje. Svaki postupak koji umanjuje ili oduzima šeriatom zagarantovana prava ženi je u suprotnosti sa islamom,bez obzira koliko taj postupak imao pristalica u obicajima i tradiciji muslimana. Isto tako, islam poziva da ženu doživljavamo kao insana sa svim pravima, nipošto kao tijelo i robu za uživanje.
9. Islam velica princip slobode a odbacuje svaku prisilu pa cak i u području vjerovanja. Covjeku dopušta potpuna slobodu izbora ubjedenja kojeg on želi. Na slobodu gleda odmjereno, svaku slobodu određuju moralne vrijednosti i zakonske norme kako ta sloboda ne bi prerasla u neprijateljstvo prema sebi ili drugima. Isto tako, islam poštuje opća ljudska prava ali i poziva poštivanju nekih spornih elemenata ove materije u odnosu na ocuvanje vjerskih, kulturnih, filozofskih posebnosti naroda i pojedinaca.
10. Islam je vjera koja poziva meduljudskom upoznavanju, dijalogu i saradnji nacija i naroda, a sve u cilju suživota i mira na citavoj zemlji. Nacelo džihada koje se spominje u Izvorima islama podrazumjeva ulaganje napora na putu dobra polazeci od poboljšanja samog sebe do širenja principa istine i pravde među ljudima. Džihad u znacenju rata se ubraja u izuzetke kojem

muslimanska država pribjegava samo u slučajevima dozvoljene samoodbrane od nepravde i neprijateljstva. Ono što islam dopušta po ovom pitanju se ne razlikuje od onoga što međunarodno pravo i običaji dopuštaju u savremenom svijetu.

Iz toga proizilazi suprostavljanje islamskog programa svakom nasilju i slijepom terorizmu i poziv ljudima u odbrani njihovih prava dozvoljenim miroljubivim metodama, daleko od krajnosti, savezništva sa uzurpatorom i svake politike zasnovane na duplim standardima.

11. Polazeci od vrijednosti dogovora (šure) i svih pozitivnih iskustava na polju politickog organiziranja društva, islam podržava temeljne vrijednosti demokratskog sistema zasnovanog na slobodi izbora politicke vlasti, uvažavajući princip miroljubive cirkularne razlicitosti na vlasti.

Princip saradnje unutar medumuslimanskog okruženja.

1. Muslimani Evrope uprkos razlicitim nacionalnim i kulturnim korijenima, razlicitim pravnim pravcima (mezhebima) cine, unutar cvrstih temelja islama, specificnu vjersku zajednicu okupljenu na islamskom bratstvu. Njihova pripadnost jedinstvenom nacionalnom bicu ih spaja u svakoj evropskoj zemlji, a svaka podjela zasnovana na nacionalnom ili drugom principu se smatra oprecmom duhu islama koji poziva apsolutnom jedinstvu.

2. Muslimani, polazeci od nacela vjere i onoga što podrazumjeva zajednicki interes medu njima, su pozvani susretljivosti, kordinaciji i uskladivanju truda njihovih organizacija i institucija, bez isklucivanja medusobne raznolikosti, onolike koliku dopušta opce islamsko ucenje u okvirima jasnog ubjedenja i propisa.

3. Integracija muslimana Evrope u sveislamski korpus nije alternativa njihovoj pripadnosti evropskim državama, nego je veza muslimana sa njihovom bracom u svijetu poput veza svake druge vjerske zajednice. Oni cine most saradnje islamskog svijeta sa Evropom i podsticu put plodne medusobne povezanosti naroda svijeta i njihovih država.

O znacnju lojalnosti i onoga što ona podrazumjeva.

1. Muslimani Evrope poštuju opce zakone i na njima uspostavljene civilne vlasti, bez zapreke da, unutar onoga što je zagarantovano svim državljanima, se bore za svoja prava, izraze svoje mišljenje i stavove kao pojedinci ili zajednica u vezi onoga što se tice isklucivo njih samih ili se tice opcih srvari. Što se tice pojedinih pravnih normi i posebnih vjerskih pitanja, muslimani ce se obratiti legalnim institucijama kao bi se, u duhu zakona, dozvolio izuzetak u okviru opcih normi sistema. Takvi ustupci u vidu izuzimanja određenih skupina ne ugrožavaju opcu zakonsku harmoniju društva.

2. Muslimani Evrope uvažavaju princip laicizma zasnovan na odvojenosti vjere od države. Oni smatraju korisnim razna iskustva u razlicitim krajevima ali ne odobravaju poglede laicizma koji marginaliziraju vjeru, sprjecavaju one koji je prihvataju da, shodno poveljama o ljudskim pravima, pojedinačno ili grupno iskažu svoja posebna ili opca ubjedenja. Polazeci od toga, nepriznavanje prava muslimana kao vjerske skupine u podizanju džamija i vjerskih institucija, nepoštvanje njihovih posebnosti u oblasti odgoja i obrazovanja, njihovih znamenitosti, obreda i onoga što njihova vjera od njih zahtjeva u sferi odijevanja i ishrane, se ubraja u neprijateljstvo prema legitimnim pravima, a sve to pravedan laicizam ne prihvata.

3. Muslimani Evrope vjeruju kako je njihova obaveza, kao vjernika i u isto vrijeme kao gradana jedne države, da rade za opce dobro, te da njihov doprinos izvršavanju obaveza bude ispred njihovog traženja prava. Ispravno shvatanje islama

podrazumjeva muslimana aktivnim članom društvenog života koji daje rezultate i vodi inicijativu, nastoji biti u poziciji pomoći drugima a ne u položaju nemoci i negativnosti.

4. Islam poziva muslimane pozitivnim integracijama društva, usklađivanju lojalnosti državi sa vjerskim identitetom. Svako uključivanje koje ne priznaje pravo muslimanima na očuvanje islamskog karaktera ne koristi muslimanima a ni evropskim društvima kojima pripadaju. Muslimani su obavezni raditi na definiranju značenja vjerske prepoznatljivosti koja će ih istovremeno učiniti odanim vjeri a predanim društvenoj harmoniji. Vjerska pripadnost muslimana je dio njegove opće evropske pripadnosti, putem koje ostvaruje dodirne tačke sa mnogim članovima društva, ali se od njih razlikuje u pojedinim segmentima onoliko koliko su različiti i drugi pripadnici vjerskih i filozofskih opredjeljenja u društvu.

5. Od najvažnijih zahtjeva lojalnosti jeste i politički angažman u svim njegovim oblicima. Otuda obaveza muslimana Evrope da njihov opći politički napor počiva na aktivnoj lojalnosti. Ono što podupire takav napor jeste i otvorenost političkih krugova i stranackih organizacija prema svim pojedincima i skupinama društva kroz spremnost prihvatanja različitih potencijala i ideja.

6. Muslimani Evrope dobro znaju da žive u društvima različite pripadnosti pojedinaca vjeri i filozofiji, oni potvrđuju njihovo uvažavanje pluralizma, tim prije što islam u svom temeljnom nacelu odobrava a ne ograničava taj pluralizam.

Izraz islamske kooperativnosti u Evropi.

1. Muslimani Evrope su svjesni svoje uloge spajanja veza Evrope sa islamskim svijetom. To podrazumjeva uklanjanje predstave o sukobljenosti islama i zapada u cilju izgradnje korisnih međucivilizacijskih inicijativa. Doista, islam sa svojim nacelima svjetskog humanizma ne narušava globalizaciju koja poštuje prava naroda, njihove specifičnosti i koja se, daleko od principa dominacije i iskorištavanja, pridržava pravila pravde, razumjevanja i međuljudske saradnje.

2. Islam sa potencijalom ljudske vrijednosti koje baštini i sa civilizacijskim iskustvima može, kroz svoje islamsko postojanje u Evropi, pospješiti opće ljudske vrijednosti potrebne našim savremenim društvima, kao što su vrijednost pravde, bratstva, jednakosti, solidarnosti ... To učešće je plemenito bogatstvo čije će koristi svi osjetiti.

3. Islamska kooperativnost može ostvariti pozitivan uticaj na ljudske, moralne i ekološke dimenzije na polju naučnog, tehnološkog i ekonomskog prosperiteta naših savremenih društava, čime bi se očuvao princip ravnoteže materije i duha u svijetu opterećenom materijalnim stremljenjima.

4. Islamsko postojanje u Evropi je prilika za međuvjersko susretanje kroz iniciranje vjerskog dijaloga kojeg odobrava i kojem islam poziva. Ono što bi se postiglo na ovom polju bi moglo poslužiti, na svim krajevima svijeta, kao primjer međusobnog povezivanja sljedbenika različitih vjera.

5. Uprkos rasparcanosti muslimana Evrope po svim evropskim zemljama, oni mogu biti elemenat pomoći približavanja i ujedinjavanja svih evropskih država. Evropu bi to učinilo novim civilizacijskim centrom koji bi u sebi objedinio različite vjerske i kulturne sadržaje, čineći je moćnijom u očuvanju ravnoteže među utjecajnim svjetskim silama danas.

Radni prijevod s arapskog: Senad Ceman